



Memo Forum / raad

Aan	: De gemeenteraad
Van	: Het college van burgemeester en wethouders
Onderwerp	: Memo beheer en onderhoudsrichtlijnen populieren
Zaaknummer	: 1087126
Doel	: Informeren

Kennisnemen van

de werkwijze rond beheer en onderhoudsrichtlijnen van een aantal soorten populieren op publieke locaties in de openbare ruimte.

Inleiding

Populieren in Zutphen vragen speciale aandacht qua beheer en onderhoud. Dit gaat vooral over een aantal soorten populieren waar zich takbreuk voordoet. Bij takbreuk breekt een tak of kroondeel plotseling uit een volwassen boom zonder dat hier direct technische gebreken op voorhand (kunnen) worden geconstateerd. Dit is een onvoorspelbaar fenomeen waarbij oude takken in de boomkroon extra kwetsbaar zijn doordat de celspanning wegvalt door de weersveranderingen (langdurige periode van droogte of juist door een hele natte periode gevolgd door een korte hete periode). Voor een leek ogen de bomen gezond. Experts waarschuwen voor dit verschijnsel. Daarom zijn door boomexperts landelijke richtlijnen opgesteld om schade en letsel te voorkomen. De gemeente Zutphen gaat werken volgens deze richtlijnen. De consequentie hiervan is dat een aantal populieren wordt gekapt vanwege gevaarstelling. Dit geldt met name voor een aantal populieren op publieke locaties zoals langs fiets- en wandelpaden, bij sportvelden en in parken waar gerecreëerd wordt onder deze bomen.

Inhoud

In het verleden zijn veel populieren aangeplant met als doel om andere bomen een groeispurt te geven. Populieren zijn namelijk extreem snelle groeiers. Door populieren tussen andere boomsoorten te planten, gaan zij samen de concurrentiestrijd aan naar licht en worden de andere bomen gestimuleerd om sneller te groeien. Dit heet het wijker-blijversysteem. Na 15-20 jaar werden de populieren gekapt (de zogenaamde wijkers) en bleven de uiteindelijke laanbomen staan (de zogenaamde blijvers). Populieren die destijds met dit doel zijn aangeplant, zijn niet altijd gekapt (zoals het systeem dit wel bedoeld heeft) waardoor zij andere soorten verdrukken, een scheve boomkroon hebben ontwikkeld vanwege lichtconcurrentie en hierdoor mechanische gebreken vertonen. Populieren zijn daarbij ook aangeplant als wegbegeleidende beplanting in het wijker-blijversysteem. Echter is een populier in de volwassen fase eigenlijk ongeschikt langs wegen en fietspaden: door de oppervlakkige beworteling zorgen zij voor veel schade aan het wegdek door wortelopdruk.

Ook zijn populieren in het verleden aangeplant voor de (klompen) industrie. Deze bomen hebben door hun snelle groei een korte doorlooptijd tot de volwassen fase. Aangezien er minder vraag is vanuit de industrie en de tijdsgeest een veranderde maatschappelijke opvatting over de kap van bomen oplevert, staan er nu een aantal populieren op locaties die minder geschikt zijn.

In het Emerpark staat een groot aantal populieren, zowel in het westelijk deel als rond de vijver en de sportvelden. Een deel van deze populieren is in verval. Dit resulteert in takbreuk en/of afbreken van

kroondelen. Dit veroorzaakt een verhoogd risico aangezien dit een openbaar park is met veel recreatiedruk vanuit de omliggende wijken, mede doordat dit deels een hondenloosloopgebied is.

Een deel van de populieren bij de vijver in het Emerpark is reeds gekandelaberd vanwege (gevaar voor) takbreuk en uitbreken van kroondelen. De populieren in de bosschages rond de sportvelden zijn van gelijke leeftijd en laten dezelfde kroonvorming zien.

Daarnaast zijn er een aantal locaties in de Zuidwijken waar zich gelijke problematiek voordoet.

Vastgesteld bomenbeleid

In het bomenbeleidsplan is o.a. het beleid voor vervangen van bomen vastgesteld. Hierin wordt beschreven hoe we omgaan met conserveren en vervangen van bomen en daarbij worden duidelijke keuzes gemaakt over de maximale kosten voor een maatregel per boom. Indien deze een te groot deel van het bomen-onderhoudsbudget vraagt, wordt de keuze gemaakt de boom te kappen en herplant uit te voeren. Bij het conserveren van bomen doen we wat mogelijk is om duurzame instandhouding te realiseren binnen financiële kaders. Maximaal 0,2% van het jaarlijkse boom-onderhoudsbudget wordt besteed aan een monumentale of beeldbepalende boom. Dit doen we om te voorkomen dat het conserveren van één boom ten koste gaat van de duurzame instandhouding van de overige gemeentelijke bomen.

Naar verwachting betreft het in Zutphen ca 30 bomen die naar aanleiding van deze richtlijnen gekapt moeten worden. Hiervoor wordt t.z.t. een kapvergunning aangevraagd en worden de reguliere procedures doorlopen. Herplant vindt plaats van gebiedseigen soorten die passend zijn voor de locatie conform beleidsuitgangspunten.

Richtlijn takbreuk populieren

De Intergemeentelijk Studiegroep Bomen heeft een richtlijn ontwikkeld die gebruikt kan worden bij de beoordeling van populieren. Deze richtlijn richt zich specifiek op het risico van takbreuk bij (ogenschijnlijk) gezonde populieren. Bij een reguliere periodieke controle (VTA) wordt niet of nauwelijks op deze problematiek gelet; de richtlijn geeft hiervoor extra handvatten.

Werken volgens de richtlijn geeft inzicht in het moment om maatregelen te treffen. Dat kan zijn: kappen van de boom of zwaar insnoeien. Snoeien is doorgaans een prijzige oplossing gezien het feit dat die snoei elke 5 jaar herhaald moet worden. Dus de kosten bepalen mede de keuze van de te nemen maatregel.

Bij het bepalen van de keuze welke bomen een risico opleveren, wordt vooral gelet op de structuur van de kroon. Wanneer bepaalde armen naar beneden gaan hangen of uitbuigen dan is er sprake van het zogenaamde kroonverval en dit is, volgens de beoordelingsmethode, een teken dat deze arm verhoogd risico van breuk heeft.

Vervolg

1. Vanaf nu gaan we werken volgens de richtlijn Takbreuk bij populieren. Team Beheer en Onderhoud verzorgt de implementatie van deze richtlijn zodat deze wordt meegenomen bij de (externe) VTA beoordeling van populieren.
2. Het bestaande populierenbestand wordt getoetst volgens de bovengenoemde richtlijn. De bomen die worden gekwalificeerd als risicoboom worden vervolgens beoordeeld op standplaats om de veiligheidsmaatregelen te bepalen. Vervolgens worden de financiële consequenties in beeld gebracht en wordt getoetst aan de financiële randvoorwaarden uit het Bomenbeleidsplan.
3. Maatregelen worden getroffen: snoei of kap en herplant conform wet- en regelgeving rond flora en fauna.

Kap van bomen geeft maatschappelijke weerstand, zeker als het verval van bomen niet duidelijk zichtbaar is. Daarom dient er zorgvuldig gecommuniceerd te worden naar zowel omwonenden, Bomenstichting Zutphen, Stichting Emerpark, inwoners van Zutphen en raad.

Samen met cluster communicatie van het team Bestuur en Communicatie wordt gekeken welke communicatiestrategie hiervoor wordt ingezet.

De Bomenstichting Zutphen wordt over voorgenomen kap direct geïnformeerd; zij zijn al op de hoogte van het voornemen om deze richtlijn te implementeren in onze werkwijze rond bomenonderhoud.

Bijlagen

1087126 - bijlage 1 - foto's takbreuk populieren

1087126 - bijlage 2 - richtlijn takbreuk populier landelijke richtlijn WUR